

**Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej:
*Tożsamość, kondycja i powinności pedagogiki
międzykulturowej – tradycja i współczesność.***

Ustroń, 26–28 czerwca 2022 roku.

**26. spotkanie z cyklu „Edukacja międzykulturowa
w Polsce i na świecie”**

W dniach 26–28 czerwca 2022 roku w Ustroniu odbyła się – pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy i Centrum Pedagogicznego dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie (Czechy) – międzynarodowa konferencja naukowa nt. *Tożsamość, kondycja i powinności pedagogiki międzykulturowej – tradycja i współczesność*, zorganizowana przez członków Cieszyńskiej Naukowej Szkoły Badań Kultury i Oświaty Pogranicza – zespół pedagogów międzykulturowych, który od ponad trzydziestu lat prężnie działa w cieszyńskim kampusie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Konferencja została dofinansowana z programu „Doskonała Nauka” Ministra Edukacji i Nauki, a jej współorganizatorami byli: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Ostrawski w Ostrawie (Czechy), Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Uniwersytet Kijowski im. Borysa Hrinchenki (Ukraina) oraz Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej.

W konferencji wzięło udział 115 naukowców z wielu ośrodków akademickich Polski i zagranicy, a jej motywami przewodnimi były:

- aktualne uwarunkowania pedagogiki i edukacji międzykulturowej, w tym polityki i zmian klimatu społecznego,
- sytuacja społeczności mniejszościowych (autochtonicznych i napływowych) w różnych krajach,

- kondycja dyscypliny naukowej – pedagogiki międzykulturowej, jak i obszaru praktyki społecznej – edukacji międzykulturowej,
- strategię upowszechniania oraz promocji idei i praktyki edukacji międzykulturowej zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju.

Konferencja została dedykowana jubileuszowi 80. urodzin założyciela cieszyńskiego zespołu badawczego edukacji międzykulturowej oraz wieloletniego propagatora badań nad pograniczem – prof. dra hab. dra h.c. multi Tadeusza Lewowickiego.

Wydarzenie rozpoczęło się spotkaniem z Mistrzem, pt. *Transmisja wiedzy i międzypokoleniowy dyskurs*, na którym została zaprezentowana twórczość i działalność naukowa Jubilatą przez członków Cieszyńskiej Naukowej Szkoły Badań Kultury i Oświaty Pogranicza. Laudacje wygłosili prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz i prof. dr hab. Zenon Jasiński. Pedagodzy podkreślili szczególnie rolę prof. T. Lewowickiego w kreowaniu wspólnoty badaczy kultur pogranicza. Współpracownicy¹ Profesora Lewowickiego przygotowali wieloautorską publikację jubileuszową, której recenzję w swoim wystąpieniu przedstawił prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki, nakreślając syntezy historyograficzne prof. T. Lewowickiego w kontekście pedagogiki ostatnich pokoleń w Polsce w doświadczeniach publicznych. Następnie odbyło się wręczenie książki jubileuszowej Jubilatowi oraz Autorom zamieszczonych w niej tekstów.

W kolejnej części głos zabrał sam Jubilat, jak również wystąpienia okolicznościowe wygłosili: JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – prof. dr hab. Ryszard Koziołek, przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN – prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, akademik-sekretarz Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy – prof. dr hab. Svitlana O. Sysoieva, dziekan Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji – dr hab. Krzysztof Marek Bąk, prof. UŚ, dziekan Wydziału Nauk Społecznych – prof. dr hab. Zenon Gajdzica oraz zastępca dyrektora Instytutu Pedagogiki – dr hab. Dorota Sieroń, prof. UŚ.

Podczas uroczystości prof. dr hab. dr h.c. multi Tadeuszowi Lewowickiemu został wręczony przez prof. dr hab. Agnieszkę Cybal-Michalską – przewodniczącą KNP PAN oraz prof. dra hab. Stefana M. Kwiatkowskiego – wiceprzewodniczącą KNP PAN – Medal za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Peda-

---

¹ Ogrodzka-Mazur, E., Szczurek-Boruta, A., Grabowska, B. i Szafrńska, A. red. 2022. *O tożsamości, kondycji i powinnościach pedagogiki – tradycja i współczesność. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Lewowickiemu w okazji 80. urodzin*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

gogiki KNP PAN. Profesor został także uhonorowany *Medalem Iwana Franko* przyznany przez Narodową Akademię Nauk Pedagogicznych Ukrainy „Za wieloletnią współpracę z naukowcami i nauczycielami Ukrainy i znaczący osobisty wkład w rozwój edukacji w Ukrainie”, który wręczyła prof. dr hab. Svitlana O. Sysoieva, oraz *Medalem Borysa Hrinchenki* „Za osobisty wkład w rozwój Uniwersytetu”, który przekazała prof. dr hab. Ludmila L. Khoruzha.

Pierwszy dzień jubileuszowej konferencji zakończył się uroczystym koncertem słowno-muzycznym, prezentującym twórczość poetkę Marty Bock – młodej polskiej poetki, pisarki, polonistki pochodzącej z Zaolzia oraz twórczość muzyczną Natalii Minczanowskiej – młodej psycholożki z Cieszyna, wicedyrektorki Szkoły w Chmurze.

Drugi dzień konferencji zapoczątkowało wspólne Posiedzenie Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk i Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, które odbyło się w formule hybrydowej. Podczas posiedzenia wystąpił prezydent Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy – prof. Wasyl Kremień i przedstawił *Działalność Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy: dotychczasowe doświadczenia, współpracę międzynarodową i aktualne problemy warunkowane wojną w Ukrainie*. W podjętej dyskusji nakreślono najważniejsze obszary aktualnej współpracy KNP PAN i NANP Ukrainy, jak również przyjęto formalne stanowisko o wspólnej działalności na najbliższe lata.

Pozostali uczestnicy konferencji w tym samym czasie wzięli udział w spotkaniu autorskim pt. *Wokół lektur międzykulturowych*, podczas którego swoim doświadczeniem i inspiracjami podzielili się autorzy publikacji o tematyce międzykulturowej. Romolog i badacz bilingwizmu – prof. dr hab. Hristo Kyuchukov (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przybliżył uczestnikom swoją metodę pisania książek dwujęzycznych dla dzieci ze środowisk zróżnicowanych kulturowo; pedagożka i psychoterapeutka – dr Joanna Sacharczuk (Uniwersytet w Białymstoku) opowiedziała o tym, co zainspirowało ją do badania pamięci społecznej za pomocą geneosocjogramu; od hebraisty – mgra Dariusza Dekierta z Uniwersytetu Łódzkiego uczestnicy spotkania mogli dowiedzieć się o jego pracy nad tłumaczeniami dzieł literatury Żydów polskich. Równoległe ze spotkaniem odbywały się warsztaty pisarstwa naukowego przygotowane przez dr hab. Barbarę Grabowską, prof. UŚ oraz dr Joannę Cukras-Stelągowską (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu).

W głównych obradach plenarnych dotyczących tożsamości i kondycji pedagogiki międzykulturowej głos zabrali uczeni z Pomorza: prof. dr hab. Lech Witkowski (Akademia Pomorska w Słupsku), który naświetlił zgromadzo-

nym pedagogiczną strategię Floriana Znanieckiego dotyczącą likwidowania antagonizmów międzykulturowych dla cywilizacji przyszłości, oraz dr hab. Adela Kożyczkowska, prof. UG (Uniwersytet Gdański), która w swoim wystąpieniu skupiła się na pedagogicznym projekcie wielokulturowości Tadeusza Lewowickiego i konieczności stawiania pytań o *conditio humana*. O edukacji międzykulturowej w naukowo-pedagogicznej przestrzeni Ukrainy mówiła prof. dr hab. Svitlana O. Sysoieva (Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy).

Sekcję pierwszą dotyczącą idei i praktyki pedagogiki międzykulturowej otworzyła dr hab. Krystyna Błeszyńska, prof. WSNS (Pedagogium WSNS w Warszawie) z wykładem pt. *Paradygmaty edukacji międzykulturowej – między wczoraj a dziś*. Mówczyni na przykładzie wybranych krajów przedstawiła różnorodność paradygmatów edukacji międzykulturowej oraz zmian w nich zachodzących w zależności od sytuacji społeczno-politycznej konkretnego państwa, jego historii i struktury społecznej. Głosy w dyskusji otworzył dr hab. Leszek Korporowicz, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) i powiedział o prawach międzykulturowych w aksjologicznym horyzoncie edukacji; prof. PhDr., CSc. Bronislava Kasáčová (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Słowacja) przybliżyła międzynarodowe i interdyscyplinarne tendencje oraz wyzwania badań pedagogicznych w XXI wieku; dr hab. Aneta Rogalska-Marasińska, prof. UŁ z Uniwersytetu Łódzkiego w swoim wystąpieniu – rozważając o wyzwaniach i szansach dla edukacji międzykulturowej – podkreśliła potrzebę działań innowacyjnych i współpracy oraz wyraziła nadzieję na stworzenie edukacji, *która doprowadzi do szczerego, trwałego i opartego na wzajemności zbliżania się reprezentantów różnych kultur*; dr Katarzyna Jas (Uniwersytet Śląski w Katowicach) zaprezentowała wyniki swoich badań nad wyznacznikami poczucia tożsamości osób w wieku późnej dorosłości żyjących w polskiej i czeskiej części Śląska Cieszyńskiego; mgr Maria Misik (Uniwersytet Śląski w Katowicach) omówiła *Elementy polskiej myśli personalistycznej w edukacji międzykulturowej*; dr hab. Barbara Grabowska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach), dr Łukasz Kwadrans, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach), dr hab. Mariusz Korczyński, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), prof. dr hab. Hristo Kyuchukov (Uniwersytet Śląski w Katowicach) i prof. Margarita Terzieva, DSc (Uniwersytet im. Asena Złatarowa w Burgas, Bułgaria) we wspólnym wystąpieniu przedstawili przykłady instytucjonalizacji idei Tadeusza Lewowickiego w postaci powołanych do życia Społecznego Zespołu Badań Kultury i Oświaty Pogranicza oraz Centrum Badań Romskich.

Uczestnicy sekcji drugiej debatowali nad aktualnymi uwarunkowaniami edukacji międzykulturowej. W wystąpieniu wprowadzającym dr hab. Dorota Misiejuk, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku) scharakteryzowała zadania edukacyjne związane z tematyką inkluzywności w kontekście wielokulturowości. W dyskusji udział wzięli: prof. dr hab. Alina Szczurek-Boruta (Uniwersytet Śląski w Katowicach), która podjęła rozważania na temat codzienności jako obszaru doświadczeń, refleksji i działań edukacji międzykulturowej; dr hab. Marek Rembierz, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) skupił się na rozpoznawaniu powinności pedagogiki międzykulturowej i kształtowaniu jej tożsamości; prof. RNDr. Tadeusz Siwek (Uniwersytet Ostrawski) przedstawił nowe zjawisko w czeskiej statystyce: odchodzenie od deklarowania narodowości. Etnocentryzm konsumencki wśród litewskiej młodzieży był tematem wystąpienia dr Miglė Eleonory Černikovaite z Uniwersytetu Michała Römera w Wilnie (Litwa), z kolei wystąpienie prof. dra hab. Petro Yu. Saukha (Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy) dotyczyło strategii edukacji wielokulturowej w warunkach turbulencji procesów interakcji międzykulturowej.

W trzeciej sekcji rozważano o *Strategiach upowszechniania edukacji międzykulturowej w środowisku lokalnym*. Wystąpienie wprowadzające na temat partycypacji społecznej będącej predyktorem rozwoju małych środowisk lokalnych zaprezentowała dr hab. Jolanta Muszyńska, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku). W ramach głosów w dyskusji perspektywę wielokulturowości Zagłębia Dąbrowskiego nakreślił dr hab. Marek Walancik (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej), prof. AWSB; dr Gabriela Piechaczek-Ogierman (Uniwersytet Śląski w Katowicach) opowiedziała o własnych badaniach nad tożsamością mieszkańców Górnego Śląska; mgr Patryk Stępień (Uniwersytet Śląski w Katowicach) w poszukiwaniu tożsamości regionalnej oprowadził słuchaczy szlakiem opowieści, prezentując analizę strukturalną górnośląskich Legend; o programach rewitalizacji języków serbołużyckich na terenie Górnych i Dolnych Łużyc w Niemczech opowiedziały dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ oraz mgr Justyna Michniuk z Uniwersytetu Zielonogórskiego; prof. dr hab. Rafał Piwowarski (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie) rozważał nad pytaniem, jak powinna wyglądać szkoła na wsi; mgr Alicja Hruzd-Matuszczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach) mówiła o potencjale społeczności szkół z polskim językiem nauczania.

Praca nauczyciela w warunkach wielokulturowości była tematem czwartej sekcji konferencji. Obrady zainicjowało wystąpienie prof. dr hab. Jolanty Szempruch (Uniwersytet Rzeszowski), która mówiła o szansach i wyzwaniach edukacyjnych w społeczeństwie wielokulturowym w odniesieniu do

codziennej pracy nauczyciela; wystąpienie dra hab. Przemysława Pawła Grzybowskiego, prof. UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) dotyczyło nauczycielskich rozterek w szkołach różnorodnych kulturowo w Polsce; dr hab. Edyta Widawska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) i dr Anna Pierzchała (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie) przedstawiły charakterystykę zaspokajania potrzeb w grupach edukatorów z Gwatemali, Wielkiej Brytanii, Ukrainy i Polski; mgr Łukasz Matusiak (Uniwersytet Śląski, Szkoła Polska przy Ambasadzie RP w Helsinkach) opowiedział o doświadczeniu nauczycielek pracujących w szkołach przy polskich placówkach dyplomatycznych; dr hab. Anna Szafrąńska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) w swoim wystąpieniu poruszyła temat sytuacji nauczycieli w szkołach z polskim językiem nauczania; dr Natalia Bednarska z Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie rozważała o różnicowaniu procesu diagnozy i terapii osób z ADHD w zależności od ich płci i pochodzenia kulturowego; mgr Barbara Kubiczek (Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie, Czechy) zaprezentowała opracowane przez jej placówkę gry edukacyjne i pomocy dydaktyczne dla dzieci i młodzieży z zakresu edukacji regionalnej i międzykulturowej.

Ostatnia (piąta) sekcja drugiego dnia konferencji została otwarta wystąpieniem prof. dr hab. Haliny Rusek (Uniwersytet Śląski w Katowicach) pt. *Trauma okołojenna jako czynnik wyzwalaający nowe formy solidarności*. W dyskusji głosy zabrali: dr hab. Jacek Kurzępa, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski), który podzielił się swoimi refleksjami o powinnościach pedagogiki międzykulturowej w świetle kryzysu uchodźczego; doc. dr hab. Ivan Rác i PhDr. Katarína Vanková, PhD. z Uniwersytetu Konstantyna Filozofa w Nitrze (Słowacja) przybliżyli sytuację słowackich Romów w czasie pandemii COVID-19; dr hab. Teresa Wilk, prof. UŚ, dr Alina Dworak, prof. UŚ i dr Agata Rzymelka-Fraćkiewicz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach rozważały nad tym, czego uczy współczesną młodzież wielokulturowa rzeczywistość; dr hab. Maria Marta Urlińska, prof. AIK (Akademia Ignatianum w Krakowie) mówiła o wartościach regulujących życie społeczne studiującej młodzieży. Badaczka omówiła transformacje systemu wartości w sytuacji zagrożenia wojną w świetle polsko-ukraińskich badań podłużnych i porównawczych. Obrady zakończyły dr hab. Irena Polewczyk, prof. UŚ i dr Mariola Kozubek (Uniwersytet Śląski w Katowicach), które zaprezentowały swoje przemyślenia na temat roli papieskiego projektu edukacyjnego *Global Compact on Education* w rozwoju edukacji międzykulturowej na świecie.

Podczas drugiego dnia konferencji odbyła się również sesja posterowa nt. *Praktyka pedagogiki i edukacji międzykulturowej*, w ramach której badaczki mogły zaprezentować wyniki własnej pracy w sposób wizualny oraz miały okazję omówić najważniejsze zagadnienia poruszanego tematu i odpowiedzieć na pytania. Postery przedstawiły: Doc. Mgr. PhD. Mariana Cabanová (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy) – na temat doświadczeń kształcenia uczniów z obcojęzycznego środowiska; mgr Urszula Namiotko (Uniwersytet w Białymstoku) – o zaangażowaniu teatru w pracę środowiskową na rzecz dialogu w przestrzeni międzykulturowej; mgr Sylwia Ryszawy (Uniwersytet Śląski w Katowicach) – o przedszkolu w Austrii jako miejscu komunikacji i integracji; dr Joanna Sacharczuk (Uniwersytet w Białymstoku) – o wybranych kierunkach rozwoju edukacji międzykulturowej; dr hab. Dorota Sieroń, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) – o edukacji międzykulturowej w praktykach instytucji kultury; dr Magdalena Urlińska-Berens (Akademia Ignatianum w Krakowie) – o coachingu relacji międzykulturowych.

Na zakończenie drugiego dnia konferencji – podczas wyjazdowej sesji plenarnej – uczestnicy wzięli udział w Koncercie Wyższobramskiego Chóru Kameralnego w Kościele Jezusowym w Cieszynie.

Trzeciego dnia konferencji obrady odbywały się w pięciu sekcjach. W sekcji pierwszej – poświęconej tematyce kultury i sztuki w edukacji międzykulturowej – obrady rozpoczęło wystąpienie dra Jarosława Chacińskiego (Akademia Pomorska w Słupsku) dotyczące edukacji artystycznej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (w Polsce, Ukrainie, Rosji) po 1989 roku pod kątem wartości, ideologii i instrumentalizacji postaw; o dehumanizacji Obcego i roli sztuki popularnej w uświadamianiu tego problemu opowiedziała dr Alicja Lisiecka z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; mgr Agnieszka Grabowska (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie) podzieliła się doświadczeniem stosowania arteterapii w pracy z dziećmi z różnych środowisk kulturowych; dr Agnieszka Krawczyk (Uniwersytet Łódzki) rozważała o sposobach radzenia sobie z doświadczaniem różnorodności kulturowej przez młode osoby dorosłe pochodzenia żydowskiego; teoretyczne i praktyczne aspekty rozwijania kompetencji międzykulturowych przez teatr były przedmiotem rozważań dr Urszuli Lewartowicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Zamykającym obrady w tej sekcji było wystąpienie mgra Dariusza Dekiertha (Uniwersytet Łódzki) pod tytułem *Łódź odczarowana. Obraz miasta w wielokulturowych antologiach literackich*.

Dyskusje na temat religijnych kontekstów pedagogiki międzykulturowej odbywały się w sekcji drugiej. Wystąpienie wprowadzające zaprezentował prof. dr

hab. Dariusz Kubinowski (Akademia Pomorska w Słupsku), który mówił o zawłaszczaniu przez polityków „polskości” i „katolickości”, co stanowi wyzwanie dla pedagogiki międzykulturowej; dr Joanna Cukras-Stelągowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) powiedziała o uczeniu się własnej kultury i nabywaniu wiedzy religijnej wśród przedstawicieli trzeciej generacji po Holokauście; wystąpienie mgr Magdaleny Maciejewskiej (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) dotyczyło wzorca współczesnej katolickości w opiniach wierzących dziewcząt znajdujących się u progu dorosłości; mgr Teresa Szymik (Uniwersytet Śląski) zakreśliła postać Melchiora Grodzieckiego jako współczesny wzorzec edukacji dla pokoju w zróżnicowanym kulturowo Cieszynie.

Temat kolejnej – trzeciej – sekcji dotyczył nabywania kompetencji oraz komunikacji międzykulturowej. W wystąpieniu wprowadzającym prof. RNDr. CSc. Kateřina Malachová i prof. PhDr. CSc. Josef Malach z Uniwersytetu Ostrawskiego (Czechy) podkreślili znaczenie międzykulturowości jako kompetencji kluczowej; dr Sławomir Śliwa (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu) przedstawił wyniki badań kompetencji krytycznych polskich i czeskich dyrektorów szkół podstawowych; badaczki z Uniwersytetu Michała Römera w Wilnie (Litwa), assoc. prof. Grażina Čiuladienė i assoc. prof. Rita Raudeliūnaitė w swoim wystąpieniu wskazały etnocentryzm jako poważną barierę w komunikacji międzyludzkiej; o projekcie *ED-ON: Intercultural education in era of distance learning* jako przykładzie dobrych praktyk współczesnej edukacji międzykulturowej opowiedziała dr Karolina Walancik (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej); prof. Volodymyr Proshkin (Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki w Kijowie, Ukraina) referatem na temat komunikacji międzykulturowej digitalnej erze zamknął obrady w tej sekcji.

Uczestnicy sekcji czwartej rozważali o szkole i uczeniu w środowiskach zróżnicowanych kulturowo. Obrady wykładem dotyczącym wpływu kapitału kulturowego na sukcesy edukacyjne uczniów z grupy ryzyka otworzyła Doc. PaedDr. Ph.D. Simoneta Babiaková z Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). W głosach w dyskusji wystąpili: Mgr. Bc. Martina Matějčková Rozsypalová (Uniwersytet Ostrawski, Czechy) poruszyła kwestię umiejętności czytania w języku czeskim uczniów z klas II w szkołach z polskim językiem nauczania na Zaolziu; dr Kinga Konieczny-Pizoń (Uniwersytet Śląski w Katowicach) mówiła o arbitralności kulturowej szkoły w kontekście zachowań tożsamościowych uczniów; dr Katarzyna Dąbrowska-Żmuda (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) odniosła się do postaw uczniów ze szkoły podstawowej wobec osób odmiennych kulturowo; dr Barbara Chojnacka-Synaszko (Uniwersytet Śląski w Katowicach) mówiła o ważności współpracy

rodzica i nauczyciela w kształceniu i wychowaniu ucznia; dr hab. Urszula Klajmon-Lech, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) zobrazowała temat inności w kontekście niepełnosprawności będącej wyzwaniem dla edukacji międzykulturowej; dr hab. Jolanta Suchodolska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach) podjęła problematykę diagnozowania pedagogicznego dzieci i młodzieży w warunkach zróżnicowania kulturowego i zmian społecznych; prof. dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przedstawiła szkołę z polskim językiem nauczania z perspektywy oczekiwań edukacyjnych uczniów żyjących w zróżnicowanej kulturowo Europie.

Wystąpienie prof. dra hab. Zenona Jasińskiego (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu) rozpoczęło obrady w piątej sekcji konferencji skupiającej się na powinnościach i możliwościach praktyki międzykulturowej. Referent przybliżył słuchaczom problem adaptowania się dzieci uchodźców z Ukrainy do polskiej rzeczywistości. W dyskusji udział wzięli: prof. dr hab. Barbara Kromolicka (Uniwersytet Szczeciński) mówiła o różnych stronach systemu wsparcia społecznego dla obywateli Ukrainy w Polsce będącego przykładem edukacji międzykulturowej w praktycznym działaniu; dr hab. Sylwia Jaskuła, prof. ANSŁ (Akademia Nauk Stosowanych w Łomży) rozważała o możliwościach i powinnościach pedagogiki międzykulturowej we współczesnej rzeczywistości hybrydalnej; dr Ewa Żmijewska (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) zobrazowała problem ucznia-uchodźcy z Ukrainy w polskim systemie edukacyjnym; dr Ewa Sowa-Behtane (Akademia Ignatianum w Krakowie) mówiła o przygotowaniu nauczycieli w zakresie edukacji międzykulturowej w nowym kontekście przyjmowania do placówek edukacyjnych uchodźców z Ukrainy; prof. dr hab. Ludmila L. Khoruzha (Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki w Kijowie, Ukraina) opowiedziała o aktualności projektowania pedagogicznego; o kreatywności jako zasobie aksjologicznym pedagogiki międzykulturowej mówiła prof. dr hab. Irina V. Saukh w wystąpieniu zamykającym obrady w tej sekcji.

W obradach plenarnych podsumowujących konferencję – pod wspólnym tytułem *Tożsamość i powinności współczesnej pedagogiki międzykulturowej* – głos zabrali: prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz (Uniwersytet w Białymstoku) – o tradycji i współczesności edukacji międzykulturowej w kontekście wychowania do pokoju; prof. dr hab. Katarzyna Olbrycht (Uniwersytet Śląski w Katowicach), przybliżyła znaczenie kultury zaufania w aktualnej rzeczywistości edukacyjnej; prof. dr hab. Agata Cudowska (Uniwersytet w Białymstoku), omówiła znaczenie wspólnoty w dyskursie pedagogiki i edukacji międzykulturowej.

Dwudziesta szósta konferencja z cyklu *Edukacja Międzykulturowa w Polsce i na świecie* stała się okazją do obszernej prezentacji poglądów i dokonań naukowych w obszarze pedagogiki międzykulturowej.

Komitet Organizacyjny składa wyrazy uznania i wdzięczności wszystkim Uczestnikom i Gościom konferencji za ich nieoceniony wkład, który umożliwił zorganizowanie konferencji i przekształcenie jej w niezwykle ciekawe i owocne wydarzenie. Szczególnie dziękujemy naszym Gościom z Ukrainy, którzy mimo trudnych dla ich kraju czasów znaleźli możliwość współorganizacji i udziału w konferencji.